

SUOMEN VAPAA-AJAN-
KALASTAJIEN
KESKUSJÄRJESTÖ

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2–6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

22.3.2023

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite Lausuntopyyntö 7.3.2023 (VN/4887/2023-MMM-2)

Asia Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Tenojoen kalastussäännön vuotta 2023 koskevista täsmennyksistä.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyynnön aineistoon: Tenojoen kalastussopimuksen 6 ja 7 artiklan mukainen pöytäkirja määräyksistä, jotka poikkeavat kalastussäännöstä. SVK lausuu asiasta kunnioittavasti seuraavaa.

TAUSTAA

Suomen ja Norjan välinen Tenojoen kalastussopimus ja siihen liittyvä kalastussääntö tulivat voimaan vuoden 2017 kalastuskaudella. Tenon kalastussopimuksen 6 artiklan mukaan Suomen ja Norjan hallitukset tai niiden määräämät viranomaiset voivat sopia kalastussäännöstä poikkeavista määräyksistä, jos se on tarpeen kalakantojen tilan turvaamiseksi, heikentymisvaarassa olevien kalakantojen elvyttämiseksi tai kalakantojen tila sen sallii. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoa pöytäkirjasta, johon on kirjattu neuvottelutulos Suomen ja Norjan välisistä neuvotteluista Tenojoen kalastussäännön täsmennyksistä kalastuskaudelle 2023.

SUOMEN VAPAA-AJANKALASTAJIEN KESKUSJÄRJESTÖN KANTA

Tutkimusten mukaan Tenojoen vesistöön nousevat lohikannat ovat edelleen heikossa tilassa. Vuonna 2020 jokeen nousi ennätysellisen alhainen määrä vain reilut 14000 lohta, jonka perusteella lohenkalastus kiellettiin kokonaan seuraavasta vuodesta alkaen lohikantojen vahvistamiseksi. Vuoden 2021 nousumääräksi arvioitiin kaikuluotauksella noin 26350 lohta, joista osan pienikokoisimmista lohista arvioidaan olleen kyttyrälohia ja arvion muodostuneen mahdollisesti liian suureksi. Vuoden 2022 kaikuluotauksen perusteella **Suomalais-Norjalainen Tenon lohikantojen tutkimusryhmä** arvioi julkaisussaan [Status of the Tana/Teno River salmon populations in 2022](#) nousumääräksi noin 19943 lohta. Tenon lohikannoissa ei ole tapahtunut myönteistä kehitystä. Biologisen neuvonannon mukaan lohikannat eivät kestä vielä kalastuksen lisäämistä. Lohikantojen heikon tilan takia Suomen ja Norjan viranomaiset ovat päätyneet kieltämään lohenkalastuksen kokonaan kaudella 2023 Tenojoen vesistön alueella. Lohikantojen tilaan vaikuttavat rajoitukset toteutettaisiin Suomessa säätämällä valtioneuvoston asetuksella voimaan maiden välisen neuvottelun pöytäkirja (täsmennykset kalastussääntöön).

Ulkopaikkakuntalaisille vapakalastajille on ollut normaalitilanteessa ennen lohen rauhoitusta myynnissä Suomen puolelle Tenojokea yhteensä 5500 rantakalastuslupaa ja 5500 venekalastuslupaa kalastuskauden aikana. Kalastussäännön 5§ tarkennettaisiin kaudella 2023 lupamäärien osalta poistamalla kokonaan myynnistä ulkopaikkakuntalaisten venekalastusluvut ja säätämällä rantakalastuslupien kokonaisuudeksi 12000 lupaa, joista puolet, 6000 lupaa tulisivat myyntiin Suomen puolelle. Kyseiset rantakalastusluvut oikeuttaisivat kalastamaan Tenon pääuomassa muita kalalajeja kuin lohta ja merinieriää (merirautu). Kokonaisuutena Suomen puolella ulkopaikkakuntalaisille myytävien vapakalastuslupien määrä vähenisi normaalitilanteesta 5000 luvalla kalastuskaudessa. Muun kalan kuin lohen ja merinieriän pyyntiin oikeuttavien rantakalastuslupien määrä kasvaisi 500 luvalla normaalitilanteesta, mutta luvat sisältäisivät rajoitetusti kalastusoikeutta aiempaan nähden. Kalastuslupiin voitaisiin liittää alle 16-vuotiaiden kalastuksen mahdollistavia lapsilupia, joita ei laskettaisi mukaan myytävien lupien kiintiöön.

Esitetyt kalastussäännön täsmennykset mahdollistaisivat ulkopaikkakuntalaisille Tenojokeella kaudella 2023 esimerkiksi harjuksen, siian ja meritaimenen kalastuksen. Rantakalastusluvalla saisi kalastaa ainoastaan perinteisin perhokalastusvälinein (perhovapa ja perhosiima), poikkeuksena alle 16-vuotiaat, joille sallittaisiin heittovapa ja perhokoho. Kalastuksessa sallittuja välineitä koskisivat muun muassa seuraavat säädökset: perhokalastusvälineiden maksimi luokitus AFTM 6 (#6), vain kelluva perhosiima, vain yksihaarainen koukku, suurin koukkukoko numero 8, putkiperhojen käyttö kielletty, perhojen ja perukkeen painottaminen kielletty, perukkeen (perukeksiiman) pään maksimi paksuus 0,25 mm. Tavoitteena on sallia sellaiset perhokalastusvälineet, joilla lohen kalastus ei ole mahdollista tai onnistu, mutta välineillä voisi kalastaa pienikokoisempia kalalajeja, kuten meritaimenia.

Vapakalastuksen kalastuskaudeksi esitetään paikkakuntalaisille 1.6.-20.8.2023 ja ulkopaikkakuntalaisille 15.6.-31.7.2023. Lisäksi vapakalastus olisi sallittua 1.-20.8.2023 meritaimenen kalastukseen erikseen rajatuilla alueilla. Rantakalastuslupa olisi voimassa siinä valtiossa, josta se on ostettu. Kesä- ja heinäkuussa vapakalastus olisi kiellettyä kello 23-08 ja elokuussa kello 19-08. Yleiseen viikko-rauhoitukseen sunnuntaista kello 19 maanantaihin kello 19 ei esitetä muutoksia. Lohen ja merinieriän vapakalastus on kiellettyä vuonna 2023. Mahdollista kyttyrälöhen kohdennettua pyyntiä ohjattaisiin Suomen ja Norjan viranomaisten ohjeistuksella.

Sivujokien suualueille esitetään kalastuskieltoalueita, joiden lisäksi kalastus olisi kiellettyä Yläkönkäällä (Borsejohka – Levajoen suu) ja Alakönkäällä (Alaköngäs – Bildam).

SVK PITÄÄ TENOJOEN LOHIKANTOJEN ELVYTTÄMISTÄ TÄRKEÄNÄ

SVK pitää tutkittuun tietoon perustuvaa kalastuksen säätelyä tarpeellisena ja kannattaa Tenon lohikantoihin kohdistuvan kalastuksen väliaikaista rajoittamista kantojen elvyttämiseksi. SVK korostaa kalastuksen rajoitustoimissa tasapuolisuutta kaikkien kalastajaryhmien ja eri pyydysten välillä. Norjalaisten lohenkalastuksen kieltäminen jokialueilla ja merellä on samassa yhteydessä ensiarvoisen tärkeää.

- Alle 16-vuotiaille maksuttomien kalastuslupien myöntäminen huoltajan kanssa saman lupaan liitettäväksi on kiitettävä ratkaisu, joka edistää lasten ja nuorten kalastusharrastusta.
- Ulkopaikkakuntalaisten kalastuskauden jatkaminen 1.-20.8.2023 meritaimenen vapakalastukseen erikseen rajatuilla alueilla jatkaa positiivisesti kalastuskauden pituutta.

SVK esittää pöytäkirjan yksityiskohtiin seuraavia muutoksia:

- Poistetaan vapakalastusta ajallisesti rajoittavat säädökset. Sallitaan vapakalastus koko mahdollisen kalastuskauden ajan vuorokauden ympäri. Vapakalastuksen kauden tai kalastusvuorokauden pituuden rajoittamisella ei ole lohen suojelun kannalta tarvetta lohenkalastuksen ollessa kiellettyä kokonaan. Mahdollisimman pitkä vapakalastuksen kausi on kalastajien lisäksi myös Tenojokilaakson matkailulle ja yritystoiminnalle paras vaihtoehto kalastusmatkailun kasvun myötä.
- Muutetaan perhokalastuksen välineiden määritelmää (7.). ***Ehdotus muutokseksi lauseeseen: Putkiperhojen käyttö ei ole sallittu, eikä perukkeeseen saa laittaa painotusta.*** SVK:n muutosehdotuksen mukainen määritelmä estäisi painon ja perhon yhdistelmällä kalastamisen, mutta mahdollistaisi esimerkiksi harjuksen perhokalastuksen kaikilla siihen tarkoitukseen yleisesti käytetyillä, myös kevyesti painotetuilla perhoilla. Perhojen rakennetta ei ole tarvetta rajoittaa esityksenä olevan koukun maksimikoon 8 ja yksihaaraisuuden lisäksi. Kevyesti painotettujen perhojen salliminen lisää kalastuksen mielekkyyttä ja sillä olisi todennäköisesti positiivista vaikutusta myös muun kalan pyyntiin oikeuttavien kalastuslupien myyntimäärän kasvuna.
- Sivujokien suualueiden kalastuskiellot vavalla tapahtuvan rantakalastuksen osalta eivät ole välttämättä tarpeellisia lohen vapakalastuksen ollessa kokonaan kielletty. Sivujokien suualueet ovat vanhastaan suosittuja kohteita myös harjuksenkalastukseen. Kalastuskieltoalueiksi esitetyt Yläköngäs ja Alaköngäs eivät ole lohen vapakalastuksen ollessa kiellettyä välttämättä tarpeellisia. Esitetty Yläköngään uusi kalastuskieltoalue (Borsejohka – Levajoen suu) on pituudeltaan noin yhdeksän kilometriä ja kooltaan ylimitoitettu. Yläköngään mahdolliseksi kieltoalueeksi riittäisi maastoon merkitty viehekalastusalue. Ylimitoitettu kieltoalue haittaa harjuksen kalastusta alueella ja heikentää kalastusmatkailun ja majoituspalveluita tarjoavien yritysten toimintamahdollisuuksia entisestään.
- Muun kuin lohen ja merinieriän kalastukseen Tenolla oikeuttavien kalastuslupien hinnoittelusta kalastuskaudella 2023 ei ole saatavissa tietoja. SVK:n näkemyksen mukaan niin kutsuttujen harjuslupien hinnoittelun tulee olla kohtuullisella tasolla ja hintojen huomattavasti pienemmät, kuin lohiluvista perityt hinnat. Kohtuullinen hintataso olisi 10-15 euroa vuorokausiluvasta henkilöä kohden.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Petter Nissén (valmistelija)
kalatalousasiantuntija

Olli Saari
toiminnanjohtaja